

Asia: VN/27085/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön lausuma luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausuma

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöh. selvitysyksikkö) lausuu harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja kannattaa poliisille ehdotettua mahdollisuutta uhkaperusteiseen rikostiedusteluun ja toteaa, että Harmaan talouden selvitysyksikön tuottama velvoitteidenhoitoselvitys olisi tehokas ja taloudellinen keino toteuttaa siihen liittyvää tiedonhankintaa muilta viranomaisilta.

Perustelut

Poliisin uhkaperusteista rikostiedustelua koskevassa lainsäädäntöuudistuksessa korostuu tarve tunnistaa ja torjua vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä laajamittaisen harmaan talouden muodostamia uhkia aiempaa varhaisemmassa vaiheessa. Rikostiedustelun tavoitteena on tuottaa tilannekuvaa rikollisista ilmiöistä, rakenteista ja verkostoista ennen kuin toiminta konkretisoituu yksilöidyiksi rikosepäilyiksi tai esitutkintaa edellyttäviksi rikosasioiksi.

Tässä kokonaisuudessa harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 5 §:ssä tarkoitettu veloitteidenhoitoselvitys voisi olla tietosisällöltään ja rakenteeltaan käyttökelpoinen väline tukemaan poliisin tiedonhankintaa. Voimassa olevan sääntelyn mukaan veloitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoituksista säädetään Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin 11- kohta mahdollistaa veloitteidenhoitoselvityksen käytön esitutkintaviranomaisten suorittamaan rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen. Veloitteidenhoitoselvitys kokoaa yhteen keskeisiä tietoja veroihin, lakisääteisiin sosiaalivakuutusmaksuihin ja Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitamisesta. Se tarjoaa lisäksi näkymän kohteen taloudelliseen toimintaan sekä kytkentöihin henkilöihin ja yrityksiin. Veloitteidenhoitoselvitys on poliisin saatavilla jo rakennetun rajapintatoteutuksen avulla.

Laajamittainen harmaa talous ja järjestäytynyt talousrikollisuus ilmenevät usein rakenteellisina ja pitkäkestoisina laiminlyönteinä vero-, eläke- ja vakuutusvelvoitteissa. Näiden ilmiöiden tunnistaminen varhaisessa vaiheessa edellyttäisi kokonaisvaltaista näkymää toimijoiden talouteen ja veloitteiden hoitoon sekä kytkentöihin toisiin toimijoihin. Tällainen kokonaiskuva on helposti, nopeasti ja maksutta saatavilla veloitteidenhoitoselvityksen avulla.

Lisäksi rikostiedustelun näkökulmasta veloitteidenhoitoselvitys voisi tukea viranomaisten mahdollisuuksia kohdistaa rajallisia tutkinta- ja valvontaresursseja tarkoituksenmukaisesti. Tieto veloitteiden järjestelmällisestä laiminlyönnistä voi toimia varhaisena indikaattorina vakavan talousrikollisuuden uhasta ja siten edesauttaa sitä, että rikoksen estämiseen tai paljastamiseen tähtääviin toimiin ryhdytään oikea-aikaisesti. Tämä olisi omiaan parantamaan rikostorjunnan vaikuttavuutta ja vähentämään jälkikäteen tapahtuvan rikosprosessin tarvetta.

Helsingissä 16.4.2026

Janne Marttinen

johtaja

Marko Niemelä

apulaisjohtaja

Alkuperäinen sähköisesti allekirjoitettu lausuma on arkistoitu Verohallinnon asianhallintajärjestelmään.

Niemelä Marko
Verohallinto - Harmaan talouden selvitysyksikkö